

Тема уроку: Дієприслівник як особлива форма дієслова: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль (7 клас)

Мета уроку:

- дати учням поняття про дієприслівник як особливу форму дієслова;
- формувати вміння відрізняти дієприслівник від інших дієслівних форм, знаходити їх у тексті;
- утворювати дієприслівники, правильно вживаючи їх у усному та писемному мовленні;
- сприяти вихованню в учнів зацікавленості до ознайомлення з народними промислами.

Тип уроку: засвоєння нових знань

Змістова лінія: оздоблення та прикрашення українського національного вбрання.

Хід уроку

I. Організаційний момент.

II. Настановчо – мотиваційний етап. Оголошення теми та уроку. Мотивація навчання.

III. Генералізація опорних знань.

Вступне слово учителя. На попередніх уроках ми вивчали особливу форму дієслова – дієприкметник. Давайте пригадаємо. Що нам відомо про дієприкметник.

«Мозковий штурм»

- Що означає дієприкметник?
- На які питання відповідає?
- Які морфологічні ознаки має?
- Яку синтаксичну роль виконує?
- Які дієслівні форми вам відомі?
- Пригадайте загальне значення цих форм?

IV. Формування мовних компетентностей

Тренувальні вправи

1. Подані дієслова розподілити за формами.

Особові дієслова	Інфінітив	Безособові	Дієприкметник	Дієприслівник
------------------	-----------	------------	---------------	---------------

Співають, загорнений, заметено, читати, прикрашаючи, доручено, оздоблюючи, , приваблюючий, ідучи, написав, грати, спостерігати, зів'ялий, слухала.

2. Творче моделювання. З виписаними дієприслівниками (оздоблюючи, прикрашаючи, ідучи) скласти речення.

Варіанти відповідей:

Українці прикрашають одяг, оздоблюючи вишивкою, мереживом, стрічками.

Прикрашаючи хустку чи рушник, використовували рослинний орнамент. Ідучи до церкви, жінки завішували груди різнокольоровим намистом. Ідучи на роботу, жінки одягали хоча б одну низку коралів.

3. Спостереження над мовою.

З'ясуйте, що означають дієприслівники у складених вами реченнях? Від якого слова ставите до них запитання?

Варіанти відповідей:

Ставимо запитання від дієслова - присудка, дієприслівники означають додаткову дію.

V. Створення навчальної ситуації на основі роботи з підручником О.Глазова Українська мова 7 клас. Виконання вправи 309 (усно), опрацювання теоретичного матеріалу с. 149

1.Репродуктивна бесіда:

-Загальне значення дієприслівника?

- Морфологічні ознаки?

- Синтаксична роль?

VI.Усвідомлення практичних знань у процесі практичної роботи.

1. Дібрати до дієслів по 2-3 дієприслівника, які б увиразнювали дію.

Іти – *озираючись, розмовляючи, співаючи.*

Танцювати – *підспівуючи, підстрибуючи.*

Збирати – *нахилившись, присівши, зігнувшись.*

2. Двоє учнів працюють за картками біля дошки. Дібрати до поданих дієслів дієприслівники:

Картка № 1	Картка № 2
Мандрують відпочивати міркувати замислитися наповнити вишивати	Літати намалювати зловити керувати побудувати мережати

3. Фронтальна робота з класом. Подані дієприслівники перекласти українською мовою

Російською мовою	Українською мовою
Победив выздоровев прислушиваясь прочитав радуясь осматривая приглашая увидевши	Перемігши видужавши прислухаючись прочитавши радіючи оглядаючи запрошуючи побачивши

Перевіряємо та оцінюємо роботу учнів біля дошки.

4. Записати міні – текст під диктовку, знайти дієприслівники, з'ясувати їх синтаксичну роль та морфологічні ознаки. Зробити синтаксичний розбір другого речення. Учень працює біля дошки.
Кептар – це коротка кожушанка без рукавів. Мешканці Буковини виготовляють кептарі, оздоблюючи їх гарними різнобарвним вишиттям вовняними та шовковими нитками.
Демонстрація на слайді кептаря. Оцінюємо роботу учня.
5. Випереджувальне навчання. Пояснення вчителя. Дієприслівник може мати залежні слова та утворювати дієприслівниковий зворот.
Прослідкуйте правила відокремлення звороту в реченні. Знайти зворот, пояснити розділові знаки при ньому.
Захищаючи від холоду спину, боки, груди і залишаючи вільні для роботи руки, кептар став постійною одежею мешканців Українських Карпат.
6. Завдання на слайді. Спишіть речення, з'ясуйте значення незрозумілого слова.

Жіноче населення України здавна любило носити різноманітні грудні прикраси. У Центральній Україні носили багато разків різнокольорового чи червоного намиста. У побуті гуцулок популярними були гердани.

7. Пригадайте правила роботи з «Тематичним словником школяра».

Учень: значення слів у цьому словнику розкриваються за темами, наприклад, «Козаччина», «Культура. Мистецтво», «Тварини» тощо. У словнику є і алфавітний покажчик, за яким можна швидко відшукати слово.

8. Робота в парах «Обличчям до обличчя». Діти знаходять та виписують значення слова «гердани».

9. Гердани - найчастіше шийні прикраси (ланцюжки, краватки тощо), виготовлені з бісеру різних кольорів.

Учитель: Які ще види прикрас вам відомі? У відповіді на це запитання вам допоможуть ілюстрації на с. 208 словника

Учні називають види прикрас: коралі, кольє, намисто. При необхідності читають лексичне значення слів.

10. Творча майстерня. Розгляньте фото на слайді. Зверніть увагу на вишиванку, у яку вдягнена жінка, процес праці, який вона виконує (*виготовляє писанки*), оздоблення оселі. Складіть міні – текст (3-4 речення), використавши дієприслівники чи звороти, по рядах:

1 – про вишиванку (опис);

2 – процес праці (розповідь);

3 – оздоблення оселі (опис).

Учні зачитують складені тексти, оцінюємо роботу.

VII. Підсумкова бесіда:

Що таке дієприслівник?

Які морфологічні ознаки має?

Яку синтаксичну роль виконує?

Оцінювання роботи учнів під час уроку, коментар учителя.

VIII . Домашнє завдання: виписати або скласти розповідь про народні промисли (5-7 речень) з дієприслівниками чи зворотами, визначити їх морфологічні ознаки та синтаксичну роль.

